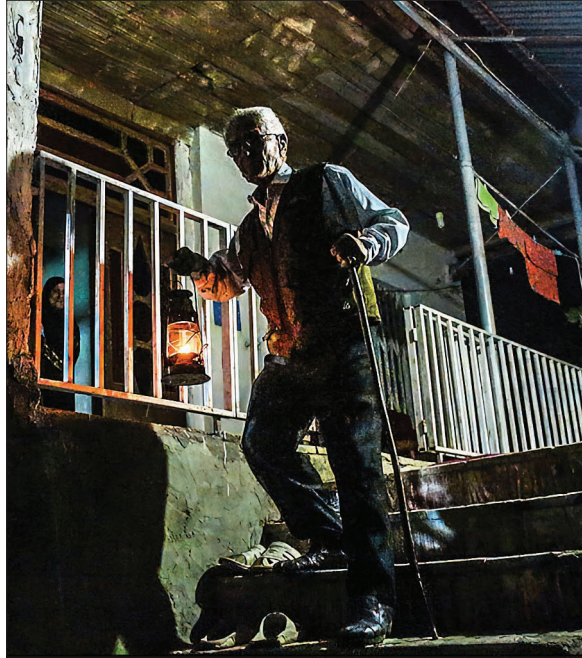
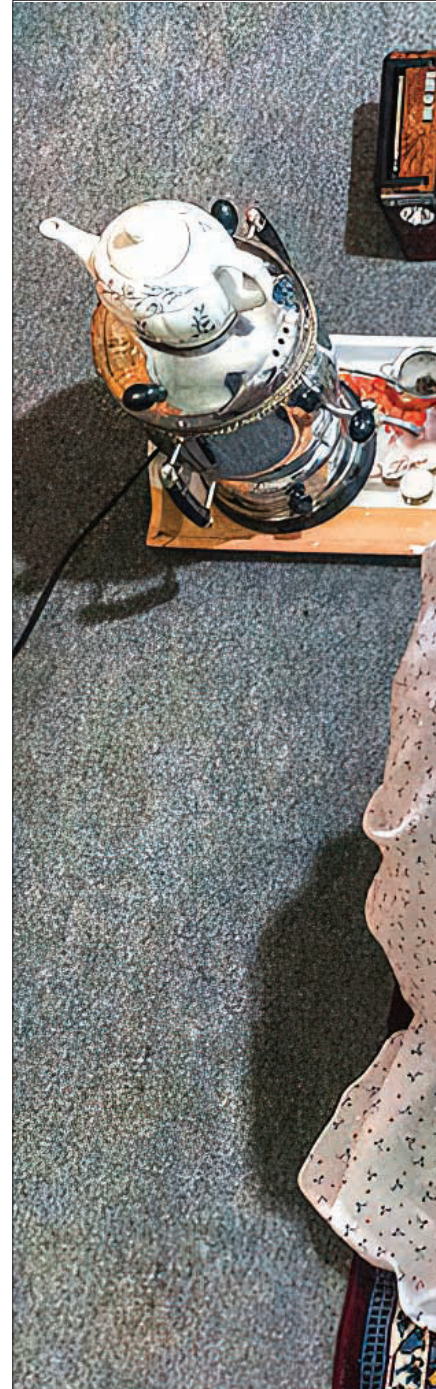
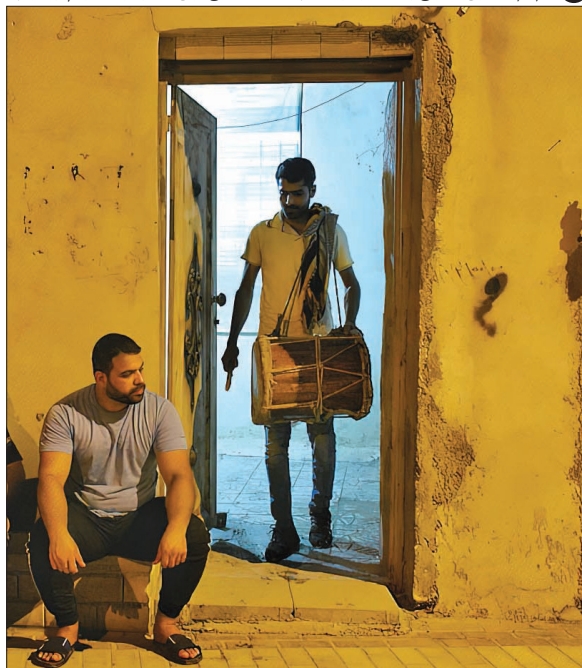

سحرخوان در کوچه‌های می‌چرخد و شعرهایی در فضیلت سحر و روزه‌داری می‌خواند
در آیین گم‌گم سحری، شماری از جوان‌ها طبل‌نواز را همراهی می‌کنند

سحرخوانان ساعتی پیش از اذان صبح، مردم را از خواب بیدار می‌کنند
گم‌گم سحری، آیینی ریشه‌دار در جنوب است؛ آیینی برای بیدار کردن مردم از خواب

ریشه‌شناسی شکل‌گیری این آیین آمده است که منقبت‌خوانان مبلغان دینی و مذهبی بوده‌اند که با نقل و صوت و مدح و بیت، ارادت خود را به امام حسین(ع) و خاندان عصمت و طهارت ابراز می‌کردند.

منقبت‌خوانی با آغاز شعر پارسی شکوفا شده و به این ترتیب بسیاری از آثار آوایی و شفاهی منقبت‌خوانی از کلام باشکوه شاعران برجسته ادب پارسی که دلباخته خاندان عصمت و طهارت(ع) بوده‌اند، تأثیر گرفت و در میان مردم زمزمه شده است. اشعار مدح و منقبت حضرت علی(ع)، امام حسین(ع) و خاندان آل محمد(ص) از همان دوران سامانیان در کلام دلباختگان معصومین ظهور پیدا کرده و در زمان غزنویان و سلاجقه فراگیر شد. با این حال به ویژه در زمان غزنویان با مخالفت این دولتمردان مواجه شد و بار دیگر اشعار در زمان آل بویه به اوج و شکوفایی رسید و در دوران صفویه به شیوه‌ای منظم و پویا در میان مردم رواج یافت.

● نوای بشارت عید فطر در کوی و برزن می‌پیچد

در آخرین روزهای رمضان؛ ماه تمرین عشق و بندگی، دل‌ها مملو از شور و اشتیاق فرارسیدن عید فطر می‌شده و مردم گوش‌هایشان را تیز می‌کرده‌اند؛ چرا که با رؤیت هلال ماه شوال، نوای بشارت عید توسط نقاره‌زن‌ها در کوی و برزن طنین‌انداز می‌شده است. همچنین آیین‌هایی همراه با موسیقی و آواز در کشور برگزار می‌شده است. در یکی از این آیین‌های کهن عید، یک نفر (اغلب از همان افرادی که در طول یک ماه وظیفه سحرخوانی را بر عهده داشته‌اند) پوست شیر می‌پوشیده و بیرون می‌آمده و مردم را می‌خندانده. مردم آبادی هم به دلیل یک ماه بیدارسازی با اعطای هدایای مادی و غیرمادی به او کمک می‌کرده‌اند. بدین ترتیب ایرانیان در دوره‌های گذشته با به کارگیری ادوات مختلف موسیقی به ویژه سازهای بادی و همچنین خواندن آوازاها و مناجات‌های گوناگون سعی می‌کرده‌اند از هنر موسیقی برای هر چه زیباتر کردن دقایق این ماه وفور فیض و کرامت‌های کبریاپی، چه در سحر و افطار و چه گذران شب‌ها بهره ببرند. نتیجه این تلاش‌ها منجر به شکل‌گیری موسیقی رمضان در طول تاریخ اسلام در کشور شده و می‌توان گفت موسیقی، بخشی جدایی‌ناپذیر از آیین و سنن این ماه نورانی است.

همچنین شب میلاد باسعادت امام حسن مجتبی(ع) در نیمه رمضان، یکی از شب‌های مهم این ماه پرفضیلت بوده که ایرانیان آن را با برگزاری آیین‌های کهن مذهبی همچون «هوم بابایی» یا «هور بابایی» جشن می‌گرفته‌اند. به گفته استاد هوشنگ جاوید، در این آیین کودکان به در خانه‌ها رفته، شعر و آوازهای متداول را سر داده و اتفاق جمع می‌کرده‌اند. سپس هدایا و کمک‌های نقدی گردآوری شده را بین خود و افراد کم‌بضاعت پخش می‌کرده‌اند. این آیین در حقیقت نوعی تشویق کودکان برای شرکت در امر انفاق و همچنین امانت‌داری و نودوستی است.

● مناقب‌خوانی، آیینی باستانی در رمضان

مراسم شب‌های احیا هم با شبیه‌خوانی و مناقب‌خوانی برگزار می‌شده که جایگاه خاصی در نواهای رضوانی دارد.

مناقب‌خوانی گونه‌ای از ستایشگری مذهبی و روایت‌های حماسی، آیینی، مذهبی و هنری است که به شکل تلویحی و ضمنی در مقام ستایش خداوند سبحان صورت می‌گرفته است.

آیین‌های نمایشی، اشکال روایی و خرده روایت‌های اجرایی در فرهنگ و هنر ایرانی دارای دو قسم متکی بر ادبیات منظوم و یا متکی بر ادبیات منثور و محاوره‌ای در شیوه اجرایی بوده است.

آنچه بیش از همه مشخص است این است که وقتی از ادبیات منظوم، حماسی، آیینی و غنایی صحبت می‌شود قدرت چربش شاعران، مدیحه‌سرایان و نویسندگان ایرانی بسیار بیشتر از همتایان ادب‌دوست مصری بوده است به گونه‌ای که امروزه جز رد پای کمرنگ از اشعار جهان عرب در شکل اجرای آیین‌های نمایشی و خرده روایت‌هایی آیینی چیزی باقی نمانده است. این در حالی است که ایرانیان در زمینه شعر و شاعری از قرن چهارم هجری اسنادی به شکل مکتوب دارند (اشعار رودکی) و در این نکته شکی وجود نداشته و ندارد که پیشینه شعر و شاعری و قدمت ادبیات منظوم ایرانی به سال‌های دورتر و دوران باستان بازمی‌گردد.

هوشنگ جاوید معتقد است بر اساس تاریخ و در

هوشنگ جاوید معتقد است بر اساس تاریخ منقبت‌خوانان، مبلغان دینی و مذهبی بوده‌اند که با نقل و صوت و مدح و بیت، ارادت خود را به امام حسین(ع) و خاندان عصمت و طهارت ابراز می‌کردند

